

nje pri kozah in ovcah, a kaj je postalo iz njega, ker je svoj talent kultiviral in spopolnil na najvišjih umetniških šolah.

Toda talentov ne srečujemo pri vsakem koraku. Da se javljajo, je treba imeti cele generacije strokovno izobraženih pedagogov. Šele v gotovem številu pedagogov bi se našli talenti, ki bi z ene strani dvignili pedagoško vedo, a z druge strani bi ustvarili in vodili praktične pedagoške pokrete, praktično pedagoško življenje.

PRI NAS SE REŠAVAJO VZGOJNI PROBLEMI NESTROKOVNO IN NEZNANSTVENO.

Radi tega, ker je ostala pri nas pedagoška veda nerazvita, ker nismo imeli niti zadostnega števila pedagoških strokovnjakov, niti med njimi močnih osebnosti, zato se je moglo dogoditi, da so pri nas strokovna pedagoška vprašanja več ali manj nestrokovno in neznanstveno rešavana.

Danes je povsod, in tudi pri nas, splošno veljavno načelo, da naj rešujejo strokovna vprašanja strokovnjaki. Nihče ne oporeka načelu, da naj rešujejo tehnične probleme tehniki, finančne finančniki, pravne pravniki, medicinske zdravniki itd. Mi laiki, ki stojimo ob strani, se moramo za vsa ta vprašanja zanimati, ker nas tangirajo, a voditi in reševati, pravilno reševati jih morejo edino, ali prvenstveno, le strokovnjaki.

Danes je izven vsakega spora, da se boleznj človeškega organizma ne morejo zdraviti z vražami in sljensimi načini. Danes se noben kulturen človek ne naslanja na nepreizkušene mistifikacije in narodne vraže, nego vsakdo zahteva zdravnika z najvišjimi medicinskimi sposobnostmi, zbira one s specialnimi sposobnostmi za specialne bolezni.

Pri drugih strokah je ravno tako, le pri pedagogiki ne. Pri nas se je mnogo rotilo in čaralo, da bi se našlo zdravilo tej ali oni nezgodi vzgoje; pri nas je bilo mnogo vraz, zdravnikov in ranocelnikov, ki so za vsako bol pri vzgoji imeli in nudili kako posebno zdravilno travico.

Pri nas nismo imeli znanstvenega »sighta« za šolstvo, pouk in vzgojo. Pri nas se je, seveda z izjemami, v teoriji paberkovalo a v praksi poizkušalo in tipalo po mraku. Radi tega je tako zelo zaostalo spopolnjevanje osebnosti, dasiravno se je tudi v tem nekoliko napredovalo, medtem, ko smo na vseh drugih straneh napredovali hitreje in boljše.

ORGANIZIRATI JE TREBA PEDAGOŠKO STOLICO NA UNIVERZI.

Kje naj se pedagogika bolje uveljavlja kot znanost, kje naj pride do odgovarjajoče veljavnosti in odločilnega vpliva na praktično vzgojo, ako ne na univerzi in iz univerze.

Radi tega je kot prvo potrebno: organizirati pedagoško stolicu na univerzi.

Tej stolici je treba, gospodje senatorji, nuditi največjo moralno in materialno pomoč. Iz te stolice naj se vzpostavi centralna stolica na filozofski fakulteti.

Zakaj? Univerza ima v splošnem dvojno nalogo. Z ene strani samostojno obdeluje in pospešuje znanost, a z druge strani pripravljaja praktične delavce za razne poklice: inženjerje, zdravnike, veterinarje, sodnike, advokate, administrativne uradnike itd.

Filozofska fakulteta ima s svojimi bogato diferenciranimi skupami in odseki ravno tako dvojno nalogo. Vršiti mora to, kar Angleži imenujejo »research«, samostojna znanstvena raziskovanja za obogatitev znanosti, a z druge strani, da izobražuje praktične šolske delavce profesorje raznih srednjih šol.

Ker postanejo vsi dijaki, ki dovršijo filozofsko fakulteto, srednješolski profesorji, z izjemo malega procenta, postanejo vsi praktični pedagoški delavci. Vsled tega ni zadosti, da se oni spopolnijo na univerzi v spoznavanju posameznih ved: matematike, fizike, zoologije, botanike itd., nego je potrebno, da se oni tudi poglobijo v spoznavanje pedagoške vede. Ako bi po dokončani univerzi ne postali srednješolski profesorji, nego bi v življenju nadaljevali s samostojnim znanstvenim raz-

iskovanjem, da bi na ta način spopolnjevali znanost, bi jim študij pedagogike ne bil potreben. Toda oni postanejo, kot sem rekel, skoraj vsi profesorji, ki bodo predavali matematiko, predavali kemijo, predavali botaniko in tako dalje. Ravno radi tega je treba resno preštudirati vedo, katere namen je raziskovati in predavati način, metodo podavanja raznih učnih predmetov v šolah, ki so nižje kot univerze.

Lahko je kdo doktor matematike, lahko je renomiran fizik, slavnj geograf, profesor zoologije na univerzi, pa je kljub temu lahko zelo slab učitelj teh predmetov v prvem razredu gimnazije! Kajti, eno je znati predmet, a povsem nekaj drugega je znati predavati mladim glavicom, ki s svojimi prestrašenimi očmi gledajo na naš na kateder iz malih lesenih klopi. In spretnost podajanja je delo, s katerim se bavi pedagogika. Ampak to je tudi delo, s katerim se naši dijaki ne bavijo. Radi tega začnejo brez vsake pedagoške priprave, pedagoško delo, ter kot profesorji večkrat pretvorijo učilnico v mučilnico za otroke in zase. (To, kar pridobijo oni na univerzi v pedagogiki, to absolutno ne zadostuje, izvzemši dijake, ki jim je pedagogika ožja stroka.

Pedagoški stolici na univerzi je treba nuditi največjo moralno in materialno pomoč.

KAKO ORGANIZIRATI PEDAGOŠKO STOLICO.

To ni vse!

Za organizacijo pedagoške stolice z vsemi njenimi pomožnimi stolicami je treba imeti predvsem vsaj dva ali tri renomirane pedagoške večjega stila.

Takih avtoritet na pedagoškem polju nimamo v naši državi. Vsi naši pedagogi, izvzemši profesorja dr. Bazala, ki je angažiran tudi v drugih filozofsko znanstvenih predmetih, so ljudje, izmed katerih bi se moglo izbrati precejšnje število asistentov in docentov, ki bi bili dobri svetovalci šefu pedagoške stolice, toda nihče med njimi, — naj mi ne zamerijo te odkritosrčnosti, — ne bi mogel voditi te stolice.

Za spopolnitev te praznine bi bila možna dva načina. Prvi bi bil težje in počasneje dosegljiv, a drugi krajsi in hitrejši.

POSLATI GOJENCE ZA ŠTUDIJ PEDAGOGIKE V INOZEMSTVO.

Prvi način bi bil: Čimprej poslati v inozemstvo večje število gojencev, ki bi študirali pedagogiko pri velikih, svetovnih pedagoških avtoritetah. Pravim večje število, ker bi bila tedaj večja verjetnost, da bi se med njimi našlo potrebno število mlajših ljudi z osebnimi talenti, ki bi, naslanjajoč se na svoj talent in oboroženi z znanjem moderne pedagogike, bili sposobni organizirati pedagoško stolicu na univerzi, da pospešijo pedagoško vedo in izvršijo reformo šolske in izvenšolske vzgoje pri nas na znanstveni podlagi.

DOVESTI PEDAGOŠKE AVTORITETE IZ TUJINE.

Drugi, mnogo krajsi in hitrejši način bi bil, pripeljati iz tujine onega ali dva renomirana znanstvenika in pedagoga, kot se je to, morda iz manje stvarne potrebe, naredilo za druge stroke. (Imam tu nekatere konkretne predloge, toda sedaj ni čas za to, da jih omenjam.)

Vse to radi tega, ker se celokupna vzgoja pri nas ne more postaviti na znanstveno podlago, dokler se pri nas ne obdela predvsem znanost o vzgoji sami.

Gospodje senatorji!

Kot ste videli, sem se v svojem govoru zadržal le pri generalnem in teoretičnem opazovanju pouka, šolstva in vzgoje v splošnem. Samo na koncu sem omenjal, kaj bi bilo treba ukreniti, kaj vse začeti, da bi se zgradba vzgoje že začela dvigati iz temelja in na znanstvenih principih. Konkretno probleme in eventualne konkretne sugestije sem pustil, kot sem v početku omenil, za specialno debato.

Splošne obrtne nadaljevalne šole:

Table with columns: Tek. št., Kraj šole, Ustanovlj. šola leta, and 17 columns for years 1918/19 to 1933/34. Rows list various schools like Bled, Braslovce, Brezice, Celje, etc.

Strokovne obrtne nadaljevalne šole:

Table with columns: Tek. št., Kraj šole, Ustanovlj. šola leta, and 17 columns for years 1918/19 to 1933/34. Rows list technical schools like Ljubljana meh. tehnična, stavbna, etc.

Gostilničarske strokovne nadaljevalne šole:

Table with columns: Tek. št., Kraj šole, Ustanovlj. šola leta, and 17 columns for years 1918/19 to 1933/34. Rows list catering schools like Celje, Ljubljana, Maribor.

Voditeljem obrtno in trgovsko nadaljevalnih šol

Nekatere obrtno in trgovsko nadaljevalne šole nam še vedno niso poslane potrebnih podatkov o vzdrževanju obrtno in trgovsko nadaljevalnih šol. Naprošeni so bili za sledeče podatke v šol. letih 1931/32, 1932/33, 1933/34, za vsako leto posebej: Koliko je bilo vsolanih moških in ženskih v vsakem šolskem letu; skupni proračun (v dinarjih) za vsako šolsko leto; koliko so prispevali: banovina, občina, obrtno trg. zbornica, obrtna združenja, razni denarni zavodi, vajenci sami, ostali in skupaj vse podatke za vsako šolsko leto posebej. Ker je statistika že dodobra izdelana in nam manjkajo le še podatki nekaterih šol, se obračamo do vodstev teh šol, da nam to statistiko nujno

pošljejo. V poštev pridejo sledeče šole: Braslovce, Crna pri Prevaljah, Dev. Marija v Polju, Gomilsko, Guštanj, Konjice, Križe pri Trziču, Kropa, Ljubno, Ljutomer, Marenberg, Radeče, Radovljica, Ribnica, Rog. Slatina, Slov. Bistrica, Smartno pri Litiji, Smartno pod Šmarno goro, Št. Jernej — Dol., Tcharje, Tržič, Turnišče, Velenje, Vrhnika in Žiri. Od obrtno nadaljevalnih šol: Strokovno nadaljevalni šoli v Ljubljani: brivska in grafična. Trgovsko nadaljevalne šole: Krčevina pri Mariboru, Murska Sobota, Šoštanj, Trbovlje in Tržič. Vsa vodstva navedenih šol prosimo, da nujno pošljejo podatke, ker se vse delo vrši tudi v njihovem interesu.

Berdajs Jože, O. U. Z. D.

Statistika obrtno in strokovno nadaljevalnih šol v dravski banovini od šolskega leta 1918/19 do 1933/34

V pričujoči tabeli podajamo pregledno število naših obrtno-nadaljevalnih, strokovno-nadaljevalnih in gostilničarskih šol po stanju od leta 1918.-19. do 1933.-34. Iz pregleda, ki bo vsem, ki se za to šolstvo zanimajo, dobrodošel, je razvidno, kako se je to šolstvo razvijalo glede na število šol, kakor tudi število učencev. Ze površni pregled nam kaže, da je nastopajoča gospodarska kriza vplivala v izdatni meri na število učencev - vajencev. Vi-

šek učencev so dosegli obrtno-nadaljevalne šole v letu 1929-30. Letošnje leto pa enači po številu učencev skoraj onemu iz leta 1923.-24. je za 156 več vajencev.

V strokovno-nadaljevalnih šolah smo dosegli višek l. 1929.-30., v naslednjih letih pa število učencev redno pada. Letošnje število je za 43 učencev manjše od onega iz leta 1921.-22.